STARÁ ZMLUVA

PREDDEJINY

Stvorenie sveta (1M 1–2)

Prv než bola zem a nebesá, bol Pán Boh. Prv než sa začali dejiny sveta, bol Pán Boh. Prv než bol človek, ktorý všetko pozoruje, bol Pán Boh.

O začiatku i konci sveta a človeka na zemi hovorí Biblia.

V Novej zmluve Evanjelium podľa Jána (J 1) oznamuje, že všetko má pôvod v Božom slove, ktorým je Boží Syn, Kristus Pán. Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol to Slovo. Ním povstalo všetko a bez Neho nepovstalo nič, čo povstalo.

V Starej zmluve je správa o tom, že všetko má svoj pôvod v Bohu a v Jeho diele. Je to správa o stvorení sveta.

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. Predtým bolo všetko bezvtárne a tmavé, ale nad všetkým bol Duch Boží, ktorý sa vznášal nad vodami.

Boh riekol: „Buď svetlo!“ A hneď bolo svetlo. Boh oddelil svetlo od tmy. Svetlo pomenoval dňom a tmu nocou. Bol to prvý deň stvorenia, v ktorom bol večer a ráno.

Potom Boh riekol: „Nech je obloha“. A tak sa stalo: Boh pomenoval oblohu nebom. Bol to druhý deň stvorenia, v ktorom bol večer a ráno.

Potom Boh riekol: „Nech sa vody nahromadia na jedno miesto a nech sa

popri nich ukáže súš“. Vody pomenoval morom a súš zemou. Podľa Jeho príkazu zem vydala sviežu zeleň, rastliny i stromy, ktoré rodia ovocie. Všetko sa stalo tak. Sám Boh videl, že to bolo dobré. Bol to tretí deň stvorenia, v ktorom bol večer i ráno.

Potom Boh riekol: „Nech sú svetlá na oblohe, nech osvetľujú zem a oddeľujú deň od noci“. Tak sa stalo. Na oblohe bolo väčšie svetlo, Slnko, ktoré osvecuje deň, a menšie svetlo, Mesiac, ktoré osvecuje noc, i hviezdy. Boh videl, že to bolo dobré. To bol štvrtý deň stvorenia, v ktorom bol večer i ráno.

Potom Boh riekol: „Nech sú vo vode živé tvory a pod oblohou vtáky“. Stalo sa tak. Boh požehnal tvory v mori i vtákov, aby sa rozmnožili. To bol piaty deň stvorenia, v ktorom bol večer i ráno.

Na šiesty deň stvorenia riekol Boh: „Nech zem vydá živé zvieratá každého druhu“. Stalo sa tak a Boh videl, že to bolo dobré. Potom stvoril Boh človeka na svoj obraz ako muža a ženu. Boh ich požehnal: „Množte sa a naplňte zem. Podmaňte si zem a buďte nad všetkým tvorstvom na zemi“. Tak sa stalo a Boh videl, že to bolo veľmi dobré. Bol to šiesty deň stvorenia.

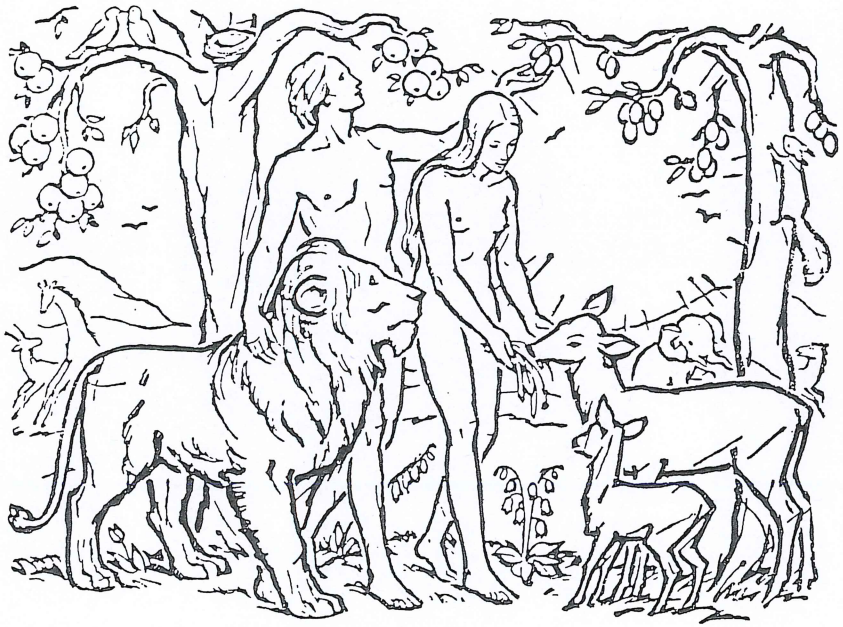
Tak Boh dokonale stvoril všetko. Na siedmy deň stvorenia si odpočinul od všetkého diela, ktoré vykonal. Ten deň posvätil.

Tak vzniklo nebo i zem; stvorené boli Božím Slovom.

Ž 33,9: *On riekol a stalo sa, On rozkázal a postavilo sa.*

Raj (1M 2)

Po stvorení zeme a celého života na nej stvoril Pán Boh človeka z pra-

chu zeme a vdýchol do neho dych života. Pre človeka pripravil v Edene záhradu, v ktorej boli rozličné stromy, krásne na pohľad a dobré, aby prinášali ovocie na jedenie. V strede tejto záhrady, ktorú označujeme ako raj, bol strom života a strom poznania dobra a zla.

Pán Boh umiestnil človeka v raji, aby ho obrábal a strážil. Dovolil mu jesť zo všetkých stromov okrem ovocia zo stromu poznania dobra a zla. Ak by z neho jedol, stihne ho smrť.

Na Boží príkaz dal človek mená všetkým pozemským tvorom.

Pán Boh riekol: „Nie je dobré človeku byť osamote. Učiním mu pomoc, ktorá mu bude roveň". Dopustil na človeka tvrdý spánok, vyňal mu jedno rebro a stvoril z neho ženu, ktorú priviedol k mužovi. Muž vyhlásil: „Toto je už kosť z mojich kostí a telo z môjho tela". Týchto prvých ľudí voláme Adam (to znamená: človek, človek zo zeme) a Eva (to znamená: život, matka živých ľudí). Adam a Eva tvorili prvú rodinu, pre ktorú platí, že muž opustí svojho otca i svoju matku a pripúta sa k svojej žene. A budú dvaja jedno telo.

1M 1,27: *Boh stvoril človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril; ako muža a ženu ich stvoril.*

Prvý hriech (1M 3)

Diabol, od boha odpadnutý anjel a nepriateľ Boží, v podobe hada zviedol prvých ľudí od poslušnosti Pánu Bohu tak, že upadli do hriechu.

Had bol najľstivejší zo všetkých zvierat a prihovoril sa žene: „Nesmiete jesť ovocie zo žiadneho stromu v raji?" Žena mu pravdivo odpovedala: „Zo všetkých rajských stromov môžeme jesť ovocie, len ovocie zo stromu poznania dobra a zla je nám zakázané. Hospodin povedal, že ak budeme z neho jesť, zomrieme". Had povedal žene: „Nezomriete. Boh vám tak povedal len preto, lebo keď budete jesť zo stromu poznania dobra a zla, budete ako Boh, poznáte, čo je dobré a čo je zlé".

Žene sa zapáčilo, že zmúdrie. Vzala z ovocia onoho stromu a jedla. Dala aj mužovi a on tiež jedol. Vtedy sa obidvom otvorili oči a spoznali, že sú nahí. Posplietali figové listy a urobili si zástery. Keď sa zvečerilo, začuli v záhrade kroky Pána Boha a skryli sa pred Ním medzi stromami. No Pán Boh zavolal na Adama: „Kde si?" Ten odpovedal: „Počul som Ťa v záhrade, bál som sa Ťa, lebo som nahý, a skryl som sa". Boh mu riekol: „Kto ti povedal, že si nahý? Nejedol si zo stromu, z ktorého som ti zakázal jesť?" A Adam sa vyhováral: „Žena, ktorú si mi dal, aby bola pri mne, dala mi ovocie zo stromu, a tak som jedol. „Vtedy sa Pán Boh spýtal ženy: „Čo si to urobila?" A ona odvetila: „Had ma podviedol, nuž jedla som".

Vtedy Pán Boh povedal hadovi: „Prekliaty budeš medzi všetkými zvieratmi. Budeš sa plaziť a nepriateľstvo položím medzi teba a ženu, i medzi tvojich potomkov a jej potomkov. Jej potomstvo ti pošliape hlavu".

Potom povedal žene: „V bolestiach budeš rodiť deti a muž bude vládnuť nad tebou".

A mužovi povedal: „Pretože si prestúpil môj príkaz, pre teba bude prekliata pôda a ty s námahou budeš z nej jesť plody. V pote tváre budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si vzatý. Lebo si prach a do prachu sa vrátiš".

Adam pomenoval svoju ženu Evou, lebo ona sa stala matkou všetkých živých. Potom Pán Boh poslal ľudí z raja. Pred raj osadil cherubov s blýskavým plamenným mečom, aby strážili cestu k stromu života. – Človek pre svoj hriech bol poddaný smrti, pretože – zo stromu života nemal jesť.

Rim 6,23: *Odmena za hriech je smrť.*

Kain a Ábel (1M 4)

Prví synovia Adama a Evy sa volali Kain a Ábel. Ábel bol pastierom oviec a Kain bol roľníkom.

Raz Kain priniesol obeť z plodín poľa a Ábel z prvorodeniat zo svojho stáda. Pán Boh priaznivo vzhliadol na Ábela a na jeho obeť, ale Kainova obeť nebola Pánu Bohu príjemná. Vtedy sa Kain veľmi nahneval. Pán Boh sa ho opýtal: „Prečo sa hneváš? Keby si dobre činil, nemračil by si sa na svojho brata. Hriech číha na teba pri dverách. Ovládni sa, nepovoľuj hriechu!"

Kain však zavolal brata Ábela na pole a tam ho zabil.

Vtedy sa Hospodin opýtal Kaina: „Kde je tvoj brat?" On odvetil: „Neviem; či som ja strážcom svojho brata?" Pán Boh mu však riekol: „Čo si to urobil? Hlas krvi tvojho brata volá ku mne zo zeme. Odteraz budeš kliatbou zahnaný z pôdy, ktorá z tvojich rúk prijala krv tvojho brata. Pole ti neprinesie úžitok, budeš tulákom a blúdiacim na zemi." Kain povedal: „Môj hriech je väčší, než by som vládal zniesť". Odišiel od tváre Hospodinovej a býval v inej východnej krajine. Pán Boh poznačil Kaina, aby ho nikto nezabil.

Adam a Eva mali i syna, ktorého pomenovali Šét. Eva povedala, že jej ho dal Pán Boh namiesto zabitého Ábela. Šét sa narodil, keď mal

umienili. Poďme, zostúpme a zmäťme im reč, aby jeden nerozumel reči druhého".

Tak im Pán Boh zmiatol jazyky, rozptýlil ich po celej zemi, takže prestali stavať mesto. Mesto, ktoré dovtedy stavali, pomenovali Bábelom, lebo tam zmiatol Hospodin celému svetu reč a odtiaľ rozptýlil ľudí po celej zemi. (Bábel znamená: zmätok.)

1Pt 5,5: *Spoločne opášte sa pokorou, lebo Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť.*

DOBA PATRIARCHOV

Božia zmluva s Abrahámom (1M 12–17)

Potomci z rodu Nóachovho syna Šéma bývali v babylonskej krajine, kým sa Terach nepresťahoval so svojou rodinou do Cháránu. Tam žil so synom Abrámom i s jeho ženou Sárou. Terach a jeho rodina verili v Pána Boha – ale ľudia, medzi ktorými bývali, boli pohania, ktorí sa hlásili k modlám. – Hospodin riekol Abrámovi: „Vyjdi zo svojej krajiny, zo svojho príbuzenstva i z domu svojho otca do krajiny, ktorú ti ukážem. Urobím ťa veľkým národom, požehnám ťa a v tebe budú požehnané všetky pokolenia na zemi".

Abrám odišiel, keď mal 75 rokov. Vzal svoju ženu Sáru a Lóta, syna svojho brata. Keď došli do Kanaánu (terajšia Palestína), Hospodin oznámil Abrámovi: „Túto krajinu dám tvojmu potomstvu". Abrám postavil

oltár Hospodinovi a vzýval meno Hospodinovo.

Keď v Kanááne nastal hlad, odišiel so Sárou do Egypta, odtiaľ sa vrátil s množstvom dobytka. I Lót mal mnoho statku. Krajina, kde bývali, ich nemohla oboch uživiť, preto si Lót vybral nové bydlisko, a to v Sodome za Mŕtvym morom. Abrám ostal v Kanaáne. Hospodin mu zmenil meno na Abrahám.

Keď mal Abrám 99 rokov, Hospodin potvrdil svoju zmluvu s ním ako večnú zmluvu, že bude Bohom jemu i jeho potomkom a že jeho potomkom dá do vlastníctva Kanaánsku krajinu. A Abrahám uveril Hospodinovi napriek tomu, že so ženou Sárou nemal potomka. Keď Abrahám uveril Božiemu zasľúbeniu, Pán Boh mu to započítal za spravodlivosť.

Keď bol Abrahám v stane pri dube Mamrého, uvidel pred sebou troch mužov. Šiel im naproti a pozdravil ich: „Pane, ak som našiel milosť v tvojich očiach, neobíď ma. Prinesiem kus chleba, aby ste sa občerstvili". Abrahám prikázal žene Sáre, aby narobila posúchy a na jeho príkaz sluha pripravil jedlo z teľaťa. Traja muži oznámili Abráhamovi, že o rok sa mu narodí syn. Sára sa na to usmiala, lebo Abrahám bol starý i ona bola stará. Ale poslovia povedali: „Či je niečo nemožné u Hospodina?"

Podľa oznámenia Božích poslov sa aj stalo. O rok sa Sáre narodil syn, ktorému dali meno Izák.

Abrahám už predtým mal syna Izmaela, ktorého matkou bola otrokyňa Hagar. Keďže Hagar urážala dovtedy bezdetnú Sáru a Izmael sa neskôr vysmieval z Izáka, Abrahám vyhnal Hagaru aj s jej synom na púšť. Jediným Abrahámovým synom ostal Izák, ktorého Abrahám prijal zo zasľúbenia Božieho vo viere, že cez neho Pán Boh vyplní zasľúbenia, ktorými zasľúbil dať Kanaánsku krajinu potomkom Abrahámovým.

Žid 11,8: *Vierou poslúchol Abrahám, keď ho Boh povolal, aby sa vysťahoval na miesto, ktoré mal prijať ako dedičstvo.*

Abrahám a Lót (1M 13–19)

Po odchode synovca Lóta do bohatej Sodomy sa Abrahám usadil v Chebróne. Nepriatelia napadli Sodomu a Gomoru, zvíťazili a pobrali všetko imanie Sodomy a Gomory. Do zajatia vzali aj Abrahámovho synovca Lóta i jeho imanie. Keď sa Abrahám dopočul, že jeho synovec je zajatý, šiel so svojimi sluhami do boja a vyslobodil Lóta i celú Sodomu.

Hospodin však oznámil Abráhamovi: „Je veľká ponosa na Sodomu a Gomoru. Ich hriechy sú veľké". Pre veľkú hriešnosť Hospodin chcel Sodomu zničiť. Vtedy Abrahám predstúpil pred Hospodina a povedal: „Či zahubíš s bezbožnými aj spravodlivého? Možno bude v meste päťdesiat spravodlivých; či ich zahubíš a neodpustíš mestu pre tých spravodlivých? Nerob to!" Hospodin riekol: „Ak v Sodome nájdem päťdesiat spravodlivých, odpustím kvôli nim celému mestu". Abrahám na to povedal: „Hľa, odvážil som sa hovoriť so svojím Pánom. Možno bude spravodlivých v meste o päť menej ako päťdesiat. Či pre tých piatich zahubíš celé mesto"? Hospodin odvetil: „Kvôli štyridsiatimpiatim to neurobím". No Abrahám pokračoval v reči: „Možno sa tam nájde štyridsať spravodlivých". Hospodin sľúbil: „Kvôli štyridsiatim mesto nezničím".

Abrahám opäť hovoril: „Možno sa ich tam nájde tridsať“. A Pán Boh povedal: „Ak ich tam nájdem tridsať, nič im neurobím“. A Abrahám ešte hovoril: „Možno ich tam bude dvadsať“. I vtedy mu Pán Boh sľúbil: „Ani kvôli dvadsiatim nezahubím“. Abrahám napokon prosil: „Nehnevaj sa, Pane, že ešte raz hovorím. Možno sa ich tam nájde desať spravodlivých“. A Pán Boh sľúbil: „Ani kvôli desiatim nezahubím“. Ale ani desať sa ich nenašlo.

Večer prišli dvaja anjeli do Sodomy, keď Lót sedel pred dverami svojho domu. Na jeho žiadosť vošli do jeho domu. Pripravil im večeru a oni jedli. Ale ešte si nepolíhali, keď prišli mladí a starí muži zo Sodomy a zavolali na Lóta: „Kde sú muži, ktorí tejto noci prišli k tebe? Vyveď nám ich, aby sme ich poznali.“ Lót vyšiel do brány a Sodomčanom riekol: „Bratia moji, nerobte nič zlého! „Tí však povedali: „Ty sám si prišiel sem bývať ako cudzinec a chceš nás súdiť?“ Keď sa Sodomčania tisli, aby vylámali dvere, anjeli vtiahli Lóta do domu a zavreli dvere. Mužov, ktorí boli predo dvermi ranili slepotou, takže nemohli nájsť vchod do domu.

Vtedy anjeli prikázali Lótovi: „Kohokoľvek máš v meste, vyveď ho z mesta. Lebo Hospodin nás poslal zničiť mesto“. Ale tí mysleli, že žartuje. Zarána Boží poslovia naliehali na Lóta, aby vzal svoju ženu a dve dcéry a aby odišiel. Vyviedli ich za mesto. Anjel mu prikázal: „Zachráň sa, ide ti o život. Neobzeraj sa a nezastavuj sa v tomto okolí, uteč na pohorie“. Keď Lót na úteku došiel do mestečka Cóar, Hospodin spustil na Sodomu a Gomoru sírový a ohnivý dážď a obe mestá zničil. Jeho žena sa na úteku obzrela a premenila sa na soľný stĺp. Tak sa zo Sodomy zachránil len Lót a jeho dve dcéry.

G 6,7: *Nemýľte sa! Boh sa nedá vysmievať. Čo človek rozsieva, to bude aj žať.*

Pán Boh skúša Abraháma (1M 22)

Hospodin riekol Abrahámovi: „Vezmi syna Izáka, svojho jediného syna, ktorého miluješ. Choď do krajiny Mórija a obetuj ho tam ako spaľovanú obeť na vrchu, o ktorom ti poviem“.

Nato si Abrahám včasráno osedlal osla, vzal syna Izáka a dvoch sluhov a spoločne odišli. Keď na tretí deň Abrahám videl miesto, kde mal obetovať, nechal sluhov s oslami, vzal drevo na spaľovanú obeť a naložil ho na syna Izáka. On sám niesol oheň a meč. Cestou sa Izák pýtal: „Otče môj! Tu je oheň i drevo, ale kde je baránok na spaľovanú obeť?“ Abrahám mu odpovedal: „Boh si vyhliadne baránka na spaľovanú obeť“.

Keď prišli na miesto obete, Abrahám postavil oltár, položil naň drevo, zviazal syna Izáka, položil ho na drevo a vzal do ruky meč, aby syna zarezal. Ale v tej chvíli zavolal na neho anjel Hospodinov: „Abrahám, Abrahám! Nevystieraj ruku na chlapca a neubližuj mu. Spoznal som, že sa bojíš Boha, keď si mu neodoprel ani svojho jediného syna“. Vtedy Abrahám videl v húšti rohami zachyteného barana. Toho obetoval namiesto svojho syna.

Anjel Hospodin zavolal z neba na Abraháma: „Preto že si to urobil, že si mi neodoprel svojho syna, veľmi ťa požehnám, a tak rozmnožím tvoje potomstvo, že ho bude ako hviezd na nebi. A v tvojom potomstve požehnané budú všetky národy zeme, pretože si poslúchol môj hlas“.

Rim 8,32: *Ten, ktorý neušetril ani vlastného Syna, ale vydal Ho za nás všetkých, ako by nám nedaroval s Ním všetko?*

Izák a Rebeka (1M 24)

Izákova matka Sára umrela a Abrahám bol už veľmi starý. Zavolal si svojho najstaršieho sluhu, ktorý bol správcom celého veľkého Abrahámovho majetku, a povedal mu: „Zaviažem ťa prísahou na Hospodina, že môjmu synovi Izákovi nevyberieš ženu z dcér Kanaáncov, medzi ktorými bývam. Choď do mojej pôvodnej vlasti a tam vyber ženu pre môjho syna Izáka. Hospodin pošle pred tebou anjela, aby si vybral správnu ženu“.

Sluha vzal desať tiav a rozličné cennosti a vybral sa do mezopotámskej Sýrie, do mesta, kde býval Abrahámov brat Náchór. Pred mestom oddychoval so svojimi ťavami pri studni v čase, keď ženy z mesta prichádzali naberať vodu. – Povedal: „Hospodine, Bože môjho pána Abraháma, dopraj mi šťastné stretnutie. Ak sem príde deva načerpať vodu a ak na moju žiadosť, aby mi dala napiť sa z jej džbánu, povie: Napi sa, aj ťavy ti napojím – nech bude ona tou, ktorú si určil Izákovi. Podľa toho poznám, že si preukázal milosť môjmu pánovi.“ – Sotva dohovoril, prišla Náchórova vnučka Rebeka s džbánom na pleci. Zostúpila k studni a naplnila džbán. Vtedy prišiel k nej sluha a povedal jej: „Daj sa mi napiť zo svojho džbánu“. A ona riekla: „Napi sa, pane, aj tvojim ťavám naberiem, nech sa napijú“. Potom mu povedala, že je vnučka Abrahámovho brata Náchóra a pozvala ho do domu svojho otca.

Jej brat Lábán priateľsky prijal

sluhu, ktorý mu rozpovedal svoje poslanie, ako ho Hospodin viedol, aby dcéru Abrahámovho príbuzného vzal za ženu Izákovi. Lábán spoznal, že za všetkým je Božie vedenie a keďže Rebeka bola ochotná ísť s Abrahámovým sluhom, vyprevadil ju na cestu do Kanaánu.

Rebeka sa stala milovanou Izákovou ženou. Abrahám dal Izákovi všetko, čo mal. Zomrel, keď mal 175 rokov. Pochovali ho v jaskyni Machpéla, kde už predtým uložili jeho manželku Sáru.

Prísl. 3,6: *Na všetkých svojich cestách poznávaj Hospodina a On ti urovná chodníky.*

Ézav a Jákob (1M 25–27)

Izák mal štyridsať rokov, keď si vzal za ženu Rebeku. Narodili sa im dvojčatá Ézav a Jákob. O málo starší Ézav bol lovcom, Jákob ostal pri stanoch rodičov. Izák si obľúbil Ézava, Rebeka viac Jákoba.

Ézav sa raz vrátil unavený a hladný z poľa a požiadal Jákoba o jedlo. Jákob mu povedal: „Predaj mi za jedlo prvorodenstvo!“ Ézav odprisahal, že sa vzdáva prvorodenstva a dostal za to chleba a šošovice.

Keď Izák zostarel a oči mu oslabli, takže nevidel, zavolal si Ézava a riekol mu: „Syn môj, ulov mi zver a priprav mi moje obľúbené jedlo. Chcem ťa požehnať skôr, ako umriem“. Rebeka to počula a keď Ézav odišiel na lov, zavolala Jákoba a prikázala mu vziať zo stáda dve kozliatka, aby z nich mohla pripraviť Izákovi obľúbené jedlo a aby Jákob požiadal otca o požehnanie, akoby bol prvorodený. Iba Izák nezbadal, že mu jedlo doniesol Jákob, Rebeka navliekla Jákobovi kože z kozliat na ruky a na šiju, a tak

poslala Jákoba k Izákovi. Jákob požiadal otca o požehnanie pre prvorodeného. Na otázku otca, kto s ním hovorí, Jákob predstieral, že je Ézavom. Izák mu kázal bližšie pristúpiť, ohmatal Jákoba a povedal: „Hlas je hlas Jákobov, ale ruky sú Ézavove“. Opätovne sa ho spýtal či on je jeho syn Ézav a Jákob odvetil: „Áno, som“. Dal otcovi z jedla, ktoré pripravila matka Rebeka, otec jedol a potom povedal Jákobovi: „Pristúp, syn môj, a bozkaj ma!“ Otec zacítil vôňu jeho šiat a požehnal ho, ako by bol prvorodeným Ézavom. V otcovom požehnaní bol prísľub, že bude pánom nad svojimi bratmi. Prekliaty mal byť každý, kto by ho preklínal, a požehnaný, kto by ho požehnal.

Keď sa Ézav vrátil z lovu, pripravil otcovi jedlo a priniesol mu ho s prosbou o požehnanie: Ale otec sa ho spýtal: „A ty si kto?“ Ézav odpovedal: „Som Ézav, tvoj prvorodený syn“. Vtedy Ézav spoznal, že ho predbehol Jákob, ktorý oklamal otca. Ézav už nemohol dostať požehnanie prvorodenstva. Izák mu povedal: „Budeš sa živiť svojím mečom, slúžiť však budeš svojmu bratovi“. Vtedy Ézav znenávidel Jákoba a chystal sa, že po otcovej smrti Jákoba zabije.

Žid 11,20: *Vierou požehnal Izák Jákoba a Ézava do budúcnosti.*

Jákob u Lábána (1M 28–31)

Keď sa matka Rebeka dopočula o vražedných zámeroch Ézava proti Jákobovi, poslala Jákoba k svojmu bratovi Lábánovi. Mal si tam nájsť aj ženu. Otec Izák ho požehnal na cestu: „Nech ťa všemohúci Boh požehná a nech tebe i tvojmu potomstvu dá požehnanie Abrahámovo“.

Na ceste k Lábánovi došiel Jákob na posvätné miesto a tam prenocoval. V spánku mal sen: Videl rebrík, ktorý od zeme siahal až po nebo. Boží anjeli vystupovali a zostupovali

po ňom. Nad ním stál Hospodin a hovoril: „Ja som Boh tvojho otca Abraháma a Boh Izákov. Tebe a tvojim potomkom dám zem, na ktorej ležíš. Tvojho potomstva bude ako prachu na zemi a v tvojom potomstve budú požehnané všetky národy zeme. Ja som s tebou a budem ťa ochraňovať všade, kadiaľ pôjdeš a dovediem ťa späť do tejto krajiny".

Keď sa Jákob prebudil zo spánku, povedal: „Naozaj na tomto mieste je Hospodin. Tu nie je nič iné ako Boží dom a nebeská brána". Potom vzal kameň, na ktorom ležal a postavil ho ako posvätný stĺp, ktorý polial olejom. Toto miesto pomenoval Bétel (t.j. Boží dom) so sľubom: „Ak Boh bude so mnou a ak sa šťastne vrátim do svojho otcovského domu, Hospodin bude mojím Bohom a tento kameň bude Božím domom".

U Rebekinho brata Lábána bol Jákob štrnásť rokov a dostal od neho za ženy jeho dcéry Leu a Ráchel. Ostal u neho ešte sedem rokov a Hospodin ho požehnával. Na Boží príkaz sa Jákob s celou svojou rodinou vrátil. Mal strach, ako ho príjme brat Ézav. Ale Ézavov hnev už prešiel a bratia sa zmierili. –Cestou do Kanaánu pri potoku Jákob v noci až do rána zápasil s nejakým Božím mužom. Nepustil ho, kým ho ten muž nepožehnal. Pri požehnaní dostal Jákob označenie Izrael, lebo ten muž povedal: „Nebudeš sa už volať Jákobom, ale Izraelom, lebo si bojoval s bohom aj s ľuďmi a zvíťazil si". (Izrael znamená: Ten, ktorý bojuje s Bohom.)

J 1,51: *Veru, veru vám hovorím: Uvidíte nebo otvorené a anjelov Božích vystupovať a zostupovať na Syna človeka.*

Jozef a jeho bratia (1M 35–37)

Jákob sa vrátil k svojmu otcovi Izákovi s jedenástimi synmi. Boli to

Rúben, Šimeón, Lévi, Júda, Dán, Naftálí, Gád, Ašér, Jissáchár, Zebulún a Jozef. V Kanaáne sa mu narodil dvanásty syn Benjamin. Ráchel bola matkou Jozefa a Benjamina.

Spomedzi svojich synov mal Jákob najradšej Jozefa. Uprednostňoval ho. Keď mal Jozef sedemnásť rokov, pásaval ovce so svojimi bratmi. Otcovi prinášal správy o svojich bratoch. Keď bratia videli, že otec má najradšej Jozefa, znenávideli ho a ani sa s ním vľúdne nerozprávali.

Raz mal Jozef sen, ktorý vyrozprával bratom takto: „Počúvajte, čo sa mi snívalo. Boli sme na poli a viazali sme snopy. Môj snop sa postavil a ostal stáť. Vaše snopy sa klaňali môjmu snopu". Bratia mu povedali: „Vari chceš byť našim kráľom alebo chceš panovať nad nami?" A znenávideli ho ešte viac. – Potom Jozef mal iný sen a vyrozprával ho svojim bratom i otcovi: „Snívalo sa mi: Slnko, mesiac a jedenásť hviezd sa mi klaňalo". Otec ho pokarhal: „Aký si to mal sen? Vari ja, tvoja matka a tvoji bratia prídeme klaňať sa ti až po zem?" A bratia ešte viac žiarlili na neho. I otec si to zapamätal.

Keď Jozefovi bratia odišli pásť ovce do Síchemu, povedal otec Jozefovi: „Choď a pozri sa, ako sa majú tvoji bratia a ako sa darí stádu". Jozef išiel za nimi. Keď ho bratia zďaleka videli, povedali si: „Tu, hľa, ide ten snívač snov. Poďte, zabijeme ho a hodíme ho do cisterny. Povieme, že ho zožrala divá zver. Najstarší brat Rúben však nechcel preliať jeho krv a poradil bratom: „Neprelievajme jeho krv, ale hoďme ho do cisterny na púšti". Chcel totiž Jozefa zachrániť a vrátiť otcovi. Len čo Jozef došiel k bratom, vyzliekli mu dlhé pestré rúcho, čo mal na sebe, a hodili ho do cisterny, v ktorej nebolo vody. Potom sa dali do jedla. Práve vtedy videli prichádzať karavánu Izmaelcov a Júda povedal bratom: „Predajme ho Izmaelcom, ale rukou naňho nesiahajme, lebo je náš brat". Vytiahli Jozefa z cisterny a predali ho za dvadsať strieborných.

ktoré ste nestavali. Jete z viníc a olív, ktoré ste nesadili. Preto sa teraz bojte Hospodina a slúžte Mu úprimne a verne. Odstráňte bohov, ktorým slúžili vaši otcovia za Veľkou riekou a v Egypte. Slúžte len Hospodinovi. Ak sa vám nepáči slúžiť Hospodinovi, vyvoľte si dnes, komu chcete slúžiť". Józua sám vyznal: „Ja a môj dom budeme slúžiť Hospodinovi".

Ľud na to odpovedal: „Nech je vzdialené od nás, aby sme opustili Hospodina a slúžili iným bohom! Lebo Hospodin je náš Boh. On vyviedol nás a našich otcov z Egypta, z domu otroctva. Pred našimi očami robil tie veľké znamenia a chránil nás po celej ceste. Aj my budeme slúžiť Hospodinovi, lebo On je náš Boh". Józua to potvrdil slovami: „Vy sami ste svedkami toho, že ste si vyvolili Hospodina. Tak teraz odstráňte cudzích bohov, ktorých máte uprostred seba a nakloňte srdcia k Hospodinovi, Bohu Izraela".

V ten deň uzavrel Józua zmluvu s ľudom a dal mu ustanovenie a právo v Sícheme. Všetky tie slová spísal do knihy Hospodinovej. Vzal kameň, postavil ho pod dubom, čo stojí pri svätyni Hospodinovej a povedal: „Hľa, tento kameň bude svedkom rečí, ktoré nám Hospodin povedal, a bude svedkom proti Vám, aby ste nezapreli svojho Boha". Potom prepustil ľud do jeho vlastníctva.

Potom Józua zomrel vo veku 110 rokov. – Pochovali ho na Efrajimskom pohorí. Jozefove kosti, ktoré doniesli z Egypta, pochovali v Sícheme.

Ž 73,28: Mňa blaží Božia blízkosť. V Hospodinovi, Pánovi mám svoje útočište, aby som všetky Tvoje skutky zvestoval.

DOBA SUDCOV

Gideon (Sud 6–7)

Po Józuovej smrti museli Izraelci čeliť nápadom rozličných okolitých pohanských národov a kmeňov, uprostred ktorých žili. Pán Boh im dával vodcov v podobe sudcov, ktorí s Božou pomocou zachovali ľud pred pádom do pohanstva. Okolité pohanské národy boli totiž pre Izraelcov lákavé svojou mocou a bohatstvom, ale Izraelci sa za doby sudcov museli presvedčiť, že ich budúcnosť je len vo vernosti Hospodinovi.

Keď Izraelci robili, čo sa neľúbi Hospodinovi, vydal ich na sedem rokov do rúk Midjáncov. Midjánci im pustošili polia a zaberali dobytok. Ožobračovali Izrael. Vtedy Izraelci volali o pomoc k Hospodinovi. Ten im poslal proroka, ktorý vysvetlil, prečo prichádzalo utrpenie na nich: pre uctievanie nepravých bohov.

V Ofre sa zjavil anjel Hospodinov Gideonovi, keď mlátil pšenicu, aby ju zachránil pred Midjáncami. Keď sa Gideon sťažoval, že Hospodin zavrhol Izraelcov a že ich vydal do rúk Midjáncom, anjel Hospodinov ho poveril, aby vyslobodil Izrael. Gideon zbúral Baalov oltár, ktorý patril jeho otcovi a postavil oltár Hospodinovi. Keď to obyvatelia mesta videli, chceli Gideona za jeho čin potrestať. Ale jeho otec im povedal: „Chcete viesť spor za Baala? Ak je bohom, nech sám vedie spor za seba".

Keď sa Midjánci vo veľkom množstve utáborili proti Izraelcom na rovine Jezreel, zostúpil duch Hospodinov na Gideona a ten zvolal k sebe veľké množstvo bojovníkov. Ale keď malo dôjsť k boju, Hospodin riekol Gideonovi: „Primnoho ľudu je pri

tebe, než aby som im vydal Midjáncov do rúk. Vyhlás, aby odišli tí, čo majú strach." 20 000 mužov odišlo a 10 000 ostalo s Gideonom. Potom Gideon podľa Božieho pokynu preskúmal všetkých, až mu ostalo len 300 mužov. O nich mu Hospodin riekol: „S tristo mužmi vás zachránim a vydám ti Midjáncov do rúk".

Gideon rozdelil tristo mužov na tri skupiny, všetkým dal do rúk trúby a prázdne krčahy; v krčahoch boli fakle. So sto mužmi, ktorí boli s ním, sa v noci dostal ku midjanskému táboru. Zatrúbili na trúbach a rozbili krčahy, čo mali v rukách. Takisto urobili dve skupiny na druhej strane tábora. Izraelci chytili do rúk zapálené fakle, trúbili a volali: „Meč Hospodinov a Gideonov!" Každý bol na svojom mieste a v tábore Midjáncov všetci v tme prekvapení pobiehali a s revom utekali. Hospodin sám obrátil v tábore meč jedného proti druhému Midjáncovi. Navzájom sa zabíjali. Izraelci ich prenasledovali, a tak oslobodili krajinu.

Po tomto víťazstve Izraelci povedali Gideonovi: „Panuj nad nami ty aj tvoj syn, lebo ty si nás zachránil z rúk Midjáncov". Ale Gideon odpovedal: „Nebudem nad vami panovať. Hospodin bude panovať nad vami". Gideon spravoval ľud ako jeho sudca štyridsať rokov a kým žil, krajina mala pokoj.

Ž 10,15: Polám rameno bezbožníka, zlosyna, potresci jeho bezbožnosť, až ju viac nenájdeš.

Jefte (Sud 11–12)

Keď Ammónci začali vojnu proti Izraelcom, vybrali sa starší z Gileádu do krajiny Tób, kam utiekol pred svojimi bratmi muž Jefte. Požiadali ho, aby bol ich vodcom". Prv než sa dal do boja, predložil svoje prosby pred Hospodina. Potom poslal poslov k ammónskemu kráľovi s ponukou mieru. Ale ammónsky kráľ chcel, aby mu vydal časť krajiny. Preto Jefte vytiahol do boja proti Ammóncom.

Jefte vykonal pred Hospodinom veľký sľub: „Ak mi určite vydáš Ammóncov do rúk, ktokoľvek mi vyjde po boji v ústrety zo dvier môjho domu, keď sa v pokoji vrátim od Ammóncov, bude patriť Hospodinovi. Dám ako spaľovanú obeť". Hospodin mu dal Ammóncov do rúk, keď im spôsobil veľmi ťažkú porážku.

Keď Jefte prišiel po boji k svojmu domu, vyšla mu v ústrety jeho dcéra, jeho jediné dieťa, aby oslávila jeho víťazstvo s bubnami a tancom. Keď ju Jefte videl, povedal: „Dcéra moja, hlboko si ma pokorila. Ty si sa musela stať príčinou môjho zármutku". No ona odvetila: „Otče môj, keď si dal slovo Hospodinovi, urob so mnou, ako si sľúbil, lebo Hospodin doprial ti vypomstiť sa nad tvojimi nepriateľmi Ammóncami. Len ma ušetri dva mesiace, nech odídem do hôr a so svojimi priateľkami oplačem svoje panenstvo". Prepustil ju. Po dvoch mesiacoch sa vrátila a Jefte splnil na nej svoj sľub.

Jefte spravoval Izrael šesť rokov.

Ž 22,26: Z Teba pramení moja chvála, vo veľkom zbore vyplním svoje sľuby pred tými, čo sa Ho boja.

Samson (Sud 13–16)

Keď Izraelci opäť robili, čo sa nepáčilo Hospodinovi, vydal ich na 40 rokov do rúk Filištíncom.

Vtedy sa v kmeni Dan narodil

Mánóachovi syn, o ktorom anjel Hospodinov povedal, že začne vyslobodzovať Izrael z moci Filištíncov. Od mladi mal byť zasvätencom Božím. Nemal piť víno ani iný opojný nápoj; nemal jesť nič nečistého a na znak svojho zasľúbenia Hospodinovi nemal si nikdy strihať vlasy. Chlapec dostal meno Samson a Hospodin ho požehnával. Bol nesmierne mocný a kde mohol, škodil Filištíncom.

Raz šiel s otcom a matkou vinicami a proti nim sa vyrútil mladý lev. Samson ho roztrhol ako kozľa, aj keď nemal nič v ruke. Neskôr zabil tridsať Filištíncov. Inokedy chytil tristo líšok, po dve ich zviazal chvostami k sebe a medzi chvosty im dal horiace fakle. Líšky vyhnal do obilia Filištíncom, ktoré tak spálil.

‚Filištínci prišli sputnať Samsona, ale on povrazy pretrhol a čeľusťou z osla, ktorú našiel, pobil tisíc Filištíncov. Inokedy ho chceli zabiť v meste, preto pozatvárali brány mesta, v ktorom bol. Ale on chytil vráta mestskej brány a vyniesol ich aj s verajami na neďaleký vrch.

Samson sa zaľúbil do ženy menom Delíla. Tú naviedli Filištínci, aby od Samsona vyzvedela, v čom je jeho veľká sila. Samson jej to dlho nechcel povedať. Filištínci ho pri Delíle v spánku dvakrát poviazali, ale on povrazy pretrhal. Keď Delíla vyzvedela, že jeho sila je v jeho nestrihaných vlasoch, v spánku mu ich odstrihla a vtedy Filištínci nielenže zviazali Samsona, ale ho uväznili a zotročili. Vypichli mu oči. Vo väzení musel mlieť. Postupne mu znova začali rásť na hlave vlasy a sila sa mu vracala.

Raz sa zhromaždili filištínske kniežatá na oslavu svojho božstva Dágóna. Tešili sa, že mali v moci Samsona, ktorý predtým pustošil ich krajinu a pobil mnoho ich ľudí. Keď boli v dobrej nálade, zavolali Samsona, aby ich zabával. Postavili ho medzi stĺpy, na ktorých spočíval celý dom. Všetci sa prizerali Samsonovej hre. Bolo tam asi 3000 ľudí. Vtedy Samson povedal chlapcovi, ktorý ho držal za ruku: „Nechaj ma, nech ohmatám stĺpy“. A modlil sa: „Hospodine, Pane, spomeň si na mňa a posilni ma tentoraz, nech sa vypomstím Filištíncom za jedno z mojich dvoch očí“. Nato objal oba prostredné stĺpy, na ktorých stál dom a pomyslel si: „Nech zahyniem aj ja s Filištíncami“. Navalil sa celou silou na stĺpy a dom spadol na Filištíncov. Tak svojou smrťou usmrtil viac ako tých, čo usmrtil za svojho života.

Samsonovi bratia a príbuzní prišli a odniesli jeho telo a pochovali ho v hrobe jeho otca Mánóacha.

Ž 38,11: *Srdce mi búši, opustila ma sila, i svetlo mojich očí – ani toho niet pri mne.*

Rút (Rút 1–4)

Za čias sudcov nastal v Kanaáne veľký hlad. Vtedy Elímelech odišiel so svojou ženou Noémi a s dvoma synmi na moábske stráne a tam ostali bývať. Keď Elímelech umrel, ostala Noémi so svojimi dvoma synmi. Tí sa oženili s Moábkami. Jedna sa volala Orpa a druhá Rút. Bývali tam desať rokov, potom obaja synovia zomreli a Noémi ostala sama so svojimi nevestami.

Keď sa Noémi dopočula, že v Kanaáne prestal hlad, rozhodla sa vrátiť do júdskej krajiny. Svojim nevestám povedala, aby sa vrátili k svojim rodičom. Orpa sa vrátila, ale Rút riekla: „Nenúť ma opustiť ťa a odísť od teba! Kam ty pôjdeš, pôjdem i ja,

a kde ty budeš bývať, budem bývať i ja! Tvoj ľud bude mojím ľudom, tvoj Boh bude mojím Bohom! Kde ty zomrieš, zomriem aj ja. Tak nech mi učiní Hospodin. Len smrť ma rozlúči s tebou“!

Obe šli až do Betlehema.

Bolo to v čase žatvy jačmeňa. Keďže boli chudobné, Rút zbierala klásky na poli, ktoré patrilo Elímelechovmu príbuznému Bóazovi. Keď sa Bóaz spytoval svojich žencov, kto zbiera klásky na jeho poli, dozvedel sa, že je to moábska deva, ktorá sa vrátila s Noémi z moábskych strání. Bóaz jej povedal: „Počuj, dcéra moja! Nechoď zbierať na iné pole, pridŕžaj sa mojich služobníc. Keď budeš smädná, choď k nádobám a napi sa vody, čo načerpali sluhovia“. Keď sa ho Rút opýtala, prečo našla priazeň v jeho očiach, i keď je cudzinka, Bóaz jej povedal, že mu oznámili všetko, čo učinila svojej svokre po smrti muža, že opustila svojho otca i matku i rodnú krajinu a šla k ľudu, ktorý prv nepoznala. Keď bol čas jesť, Bóaz ju pozval k jedlu. Keď sa nasýtila toho, čo jej dal, zvyšok si odložila pre svoju svokru. Bóaz prikázal svojim sluhom, aby jej dovolili zbierať aj medzi snopmi. – Tak Rút zbierala až do večera. Keď sa jej svokra spýtala, kde zbierala, oznámila jej, že u Bóaza. Noémi na to riekla: „Nech ho požehná Hospodin. Ten muž je náš príbuzný“.

Rút sa potom pridŕžala Bóazových služobníc pri zbieraní kláskov až do zožatia jačmeňa a do zožatia pšenice. Potom u neho pomáhala aj pri mlatbe jačmeňa. Nato Bóaz odkúpil všetko, čo patrilo Elímelechovi a jeho synom a vzal si Rút za manželku. Mali syna Óbéda, ktorý bol otcom Izaja a ten zas otcom Dávida, ktorý sa stal kráľom v Izraeli.

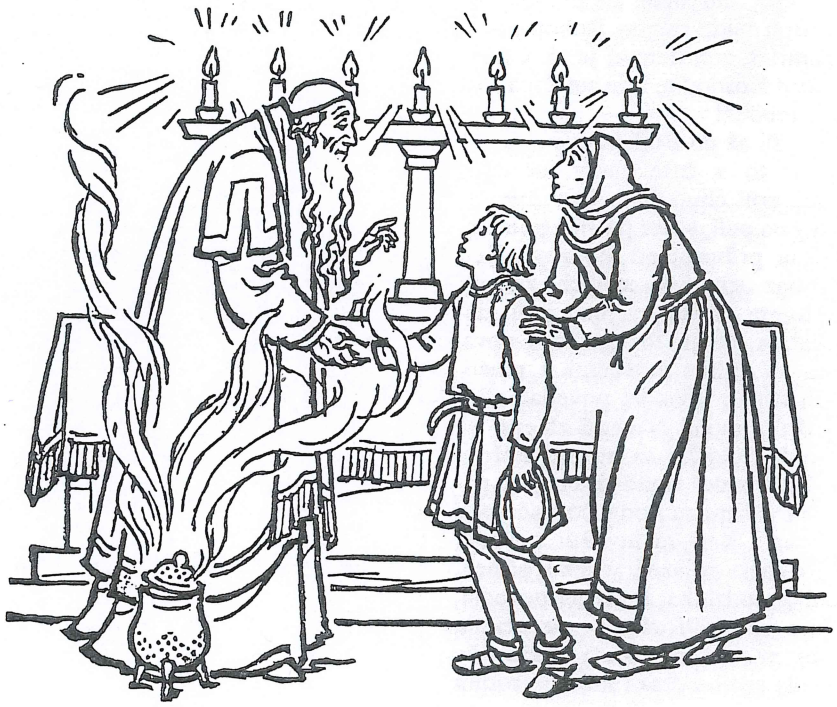
Ž 126,5: *Tí, ktorí so slzami rozsievajú, žať budú s plesaním.*

Samuel (1S 1–4)

Bol istý muž menom Elkána, ktorý mal manželku Annu. Anna nemala deti. Veľmi sa tým trápila. Keď prišla so svojím mužom do Božieho stánku v Šíle, úpenlivo sa modlila: „Hospodine mocností, ak sa rozpomenieš na mňa a dáš mi syna, ja ho oddám tebe na službu“. Keď sa už dlho modlila, kňaz Éli pozoroval jej ústa. Anna sa modlila v srdci, len pery sa jej chveli, ale hlas nebolo počuť. Éli ju pokladal za opitú a opýtal sa jej: „Dokedy sa budeš správať ako opitá?“ Anna mu odpovedala: „Nepila som víno ani iný opojný nápoj, ale vylievala som si dušu v motlitbe pred Hospodinom“. Na to jej Éli riekol: „Choď v pokoji a Boh Izraela nech ti splní to, o čo si Ho prosila“.

Hospodin sa rozpomenul na Annu a požehnal jej syna. Dala mu meno Samuel, čo znamená: Vyprosený od Hospodina. Keď chlapec odrástol, priviedla ho k Élimu so slovami: „Za tohto chlapca som prosila a Hospodin mi dal, za čo som Ho prosila. Teraz ho odovzdávam Hospodinovi, aby Mu bol oddaný po celý svoj život“. Chlapec ostal u Éliho a slúžil Hospodinovi.

Éliho synovia boli zlí a otec Éli im márne dohováral. Boží prorok varoval Éliho, že pre jeho synov príde trest na jeho dom, keď mu povedal: „Takto hovorí Hospodin: Svojich synov si viac uctil ako mňa. Tých, ktorí mňa ctia, uctím i ja, ale ktorí mnou pohŕdajú, upadnú do hanby. Znamením ti bude, že obaja tvoji synovia zomrú v jeden deň. Ja si ustanovím verného kňaza, ktorý bude konať podľa mojej vôle“.

Vtedy už Samuel slúžil Hospodinovi po boku Éliho zmluvy Hospodinovej. Jednej noci spal v chráme Hospodinovom, v ktorom bola truhla zmluvy Hospodinovej. Hospodin zavolal na Samuela, a ten odpovedal! „Tu som“. Odbehol k Élimu a povedal mu: „Tu som, lebo si ma volal“. Ten odpovedal: „Nevolal som ťa, vráť sa a ľahni si“. Samuel odišiel a ľahol si spať. A Hospodin znova zavolal na neho: „Samuel, Samuel!“ Samuel opäť odišiel k Élimu a povedal: „Tu som, lebo si ma volal“. A Éli ho opäť poslal späť, aby spal. A keď Hospodin po tretíkrát zavolal na Samuela, a ten šiel k Élimu a povedal: „Tu som, lebo si ma volal“, vtedy Éli pochopil, že Hospodin volá na chlapca a povedal Samuelovi: „Choď, ľahni si a ak by ťa ešte raz volal, povedz: Hovor, Hospodine, lebo tvoj služobník počúva“! Samuel si ľahol a Hospodin zavolal ako predtým: „Samuel, Samuel!“ Na to Samuel odpovedal: „Hovor, lebo tvoj služobník počúva!“ A tu Hospodin riekol Samuelovi: „Splním na Élim všetko, čo som predpovedal o jeho dome od začiatku až do konca. Budem súdiť jeho dom; dlho vedel, že jeho synovia priťahujú kliatbu na seba, ale im v tom nebránil“. Samuel sa to bál oznámiť Élimu. Ale Éli mu riekol: „Čo je to, o čom ti hovoril? Predsa to nebudeš predo mnou tajiť!“ Samuel mu teda oznámil všetky slová Hospodinove a nič nezatajil pred ním. Éli na to povedal: „On je Hospodin, nech urobí, čo uzná za dobré“.

Neskôr Izrael tiahol do boja proti Filištíncom a Filištínci ho porazili. Aj truhlu Hospodinovu ukoristili a zabili oboch Éliho synov. Keď sa Éli dozvedel o tom, že truhla Božia padla za korisť Filištíncom, spadol zo stolca, zlomil si väzy a zomrel.

Keď Hospodin trestal Filištíncov preto, že ukradli truhlu zmluvy, tí ju vrátili. Samuel povedal Izraelcom: „Ak sa celým srdcom obrátite k Hospodinovi a budete Jemu samému slúžiť, vytrhne vás z ruky Filištíncov“. Na znak víťazstva nad Filištíncami postavil Samuel kameň, ktorému dal meno Eben-Ézer a povedal: „Až potiaľto nám pomáhal Hospodin. Filištínci už viac nevtrhli na územie Izraela. Samuel spravoval Izrael a bol mu kňazom.

Prísl. 19,18: *Tresci syna, kým je ešte nádej.*

DOBA KRÁĽOV

Saul kráľom (1S 8–10–15)

Keď kňaz a sudca Samuel ostarel, ustanovil svojich synov za vodcov v Izraeli. Ale jeho synovia si nepočínali správne, oddali sa lakomstvu, prijímali úplatky a prekrúcali právo. Vtedy starší Izraela žiadali Samuela, aby im ustanovil kráľa, ako je to u všetkých národov. Samuelovi sa to nepáčilo, ale Hospodin mu riekol: „Poslúchni hlas ľudu vo všetkom, čo ti hovoria. Nepohŕdli tebou, ale mnou, aby som nebol kráľom nad nimi“. Samuel predniesol Hospodinove slová ľudu. Oznámil im, že kráľ bude tvrdo zaobchádzať s nimi a s ich deťmi i majetkom. Ale ľud si aj tak žiadal kráľa.

V tom čase bol istý muž z kmeňa Benjamínovho menom Kíš, ktorý mal syna Saula, statného a krásneho mládenca. Saul o hlavu prevyšoval všetok ľud. Keď šiel hľadať stratené oslice svojho otca, dostal sa až k Samuelovi. Keď ho Samuel uzrel, Hospodin mu oznámil: „Hľa, to je muž,

DEBORA A BARAK (Kniha Sudcov 4-5)

Po smrti ľavorukého Aoda Izraeliti opäť zabudli na Boha a jeho zákon. Na severe krajiny sa čoskoro vyskytli spory s kráľom Jabinom. Jeho vojská vyzbrojené deväťsto železnými bojovými vozmi viedol vojvodca Sisara. Slabo vyzbrojení izraelskí bojovníci nemohli vzdorovať takej presile, a tak museli dvadsať rokov znášať krutovládu kráľa Jabina.

V tom čase viedla a súdila izraelský ľud žena menom Debora. Jedného dňa si dala zavolať muža, ktorý sa volal Barak. „Barak," oslovila ho, „ Boh ti prikazuje zhromaždiť vojsko do boja proti Sisarovi. Neboj sa, porazíš ho aj napriek jeho bojovým vozom." Predstava, že by sa mal postaviť na odpor Sisarovmu vojsku, Baraka veľmi vystrašil.

„Bez teba nepôjdem," odvetil Barak. „Dobre," súhlasila Debora, „ale bitku vyhrajú ženy, a nie muži." Barak vyzval okolité izraelské kmene, aby vyslali do boja dobrovoľníkov. Potom rozložil svoj oddiel na úbočí vrchu, kam sa Sisarove bojové vozy nemohli dostať. Zastali v údolí. Tu Debora vydala Barakovi povel: „Hor sa! Lebo toto je deň, keď Pán vydá Sisaru do tvojich rúk." S veľkou odvahou sa izraelskí bojovníci hnali dolu vrchom, zdanlivo na istú smrť.

V tom začal oprašať. Barak a jeho muži aj v silnou lejaku ľahko postupovali vpred, ale Sisarove ťažké vozy uviazli v bahne. A tak namiesto víťazného útoku padli Sisarovi muži do pasce, vydaní na milosť a nemilosť rýchlo sa blížiacim izraelským bojovníkom. Kým Barak zásluhou Debory slávil svoj veľký triumf na bojisku, iná žena jeho víťazstvo nad Sisarom doviedla do plného konca.

PRÍBEH O ESTER

Voľba novej kráľovnej (Ester 1-2)

Asuer (gr. Xerxes – pozn. prekl.) bol panovníkom perzskej ríše. V háreme mal veľa žien, ale ani jedna nemohla zaujať miesto prvej kráľovnej Vasti, ktorú s hanbou vyhnali. Odvážila sa kráľovi vzoprieť, keď jej prikázal ukázať svoju krásu pred hosťami na kráľovskej hostine. Kráľova pýcha bola ešte stále zranená. „Daj si doviesť z celej ríše všetky pekné devy a vyber si novú kráľovnú," radili mu jeho kniežatá.

Mardochej bol Žid, ktorý ešte stále žil v Babylone. Ako mnoho iných, ani on sa nevrátil s prvou skupinou zajatcov do vlasti. Adoptoval svoju krásnu neter Ester, lebo bola sirota. So skupinou dievčat ju poslali do paláca, aby sa zúčastnila na výbere.

„Nikomu nepovedz, že si Židovka," radil jej Mardochej. Komorník, ktorý dozeral na dievčatá, si Ester obľúbil. Bola jemná a milá. Správala sa skromne a neočakávala, že sa všetko bude krútiť okolo nej.

Mardochej prišiel na dvor, aby mohol byť svojej neteri nablízku. Ester sa smela zdržiavať len v dome, žien, no Mardochej sa prechádzal vonku hore-dolu a striehol na príležitosť, aby sa jej mohol spýtať, ako sa má. Medzitým vodili ku kráľovi jedno dievča za druhým.

Len čo Asuer uvedel Ester, vedel, aká bude jeho voľba.

„Táto deva sa stane novou kráľovnou, oznámil. Ester sa potešila, no zároveň mala obavy. Kráľ bol totiž tvrdohlavý a nestály. Vedela, že sa mu môže hocikedy znepáčiť, ako sa to stalo predchádzajúcej kráľovnej. Medzitým dostal Mardochej miesto v kráľovskom paláci, takže sa mohol s Ester ľahšie dohovoriť. Jedného dňa sa dozvedel o sprisahaní proti kráľovi. Rýchlo odovzdal správu Ester a ona to oznámila kráľovi. Zločincov chytili a odsúdili. „Zapíšte túto udalosť na listinu a vložte do kráľovských letopisov.“ prikázal kráľ.

Sprisahanie proti Židom (Ester 3-4)

Aman, povýšený nad iné kniežatá kráľa Asuera, bol sám so sebou spokojný. Bol najdôležitejším mužom hneď po kráľovi a to mal aj každý vedieť. Všetok ľud aj kráľovi služobníci sa mu klaňali až po zem, keď prechádzal okolo nich. Iba jeden človek nie, Mardochej. „Prečo sa neklaňal Amanovi?“ spytovali sa ho ostatní. „Som Žid,“ odpovedal Mardochej. „Tú česť neprejavím nikomu, len Bohu.“

Aman sa veľmi rozhneval. Rozhodol sa, že nielen Mardocheja, ale celý židovský národ vyhubí. Astrológov požiadal, aby vypočítali vhodný deň na uskutočnenie tohto plánu. Potom išiel ku kráľovi Asuerovi.

„Kráľ môj,“ povedal, „v tvojej ríši žije národ, ktorý nedodržiava tvoje zákony. Vydaj rozkaz, aby dali všetkých v mnou určený deň zahubiť. Keď to urobíš, prinesiem ti veľký poklad.“ Aman mal totiž v úmysle ukradnúť zlato a striebro Židov. Kráľ súhlasil. Spečatil Amanov návrh, pisári vyhotovili listiny, ktoré poslali do všetkých častí ríše. Mardocheja ostatných Židov to vydesilo. Postili sa a modlili. Mardochej poslal kráľovnej odkaz, v ktorom jej oznámili kráľov rozkaz. „Choď za ním a prihovor sa za nás,“ píše jej.

No nebolo také jednoduché, ako si myslel. „Každý, kto predstúpi pred kráľa bez zavolania môže zahynúť,“ odpovedala Ester. „Netrúfam si k nemu ísť bez pozvania. Už je to mesiac, čo ma kráľ nezavolal, možno už nie je so mnou spokojný.“ Mardochej vedel, že Ester je ich jediná nádej. „Či nevieš, že potom zomrieš aj ty?“ spytoval sa. „Máš židovský pôvod a zahynieš aj ty. Možno, že si sa stala práve preto kráľovnou, aby si zachránila svoj národ.“

Kráľovnina prosba (Ester 4-6)

Aj kráľovnú Ester pochytil smrteľný strach a hľadala útočisko u Boha. Vrúcne ho prosila o pomoc. Potom šla ku kráľovi. Ak bude mať dobrú náladu, vystrie proti nej zlaté žezlo, a to bude znamenať, že je zachránená. Ester žiarila kvitnúcou krásou, jej tvár bola očarujúca a veselá, ale srdce jej zvierali obavy. Kráľ sedel na tróne, odetý v prepychovom rúchu zdobenom zlatom a drahokamami. Keď zbadal Ester, už-už sa nahneval, ale pri pohľade na jej krásu s úsmevom vystrel proti nej žezlo a spýtal sa jej, čo si želá. Ester odvetila: „Ak by sa kráľovi páčilo, nech ráči prísť s Amanom dnes na hostinu, ktorú som pripravila“

Kráľ i Aman sa potešili a prišli. Ako tak sedeli pri víne, opýtal a kráľ Ester: „Máš nejakú prosbu? Splním ju, aj keby to bola polovica kráľovstva, dostaneš ho.“ Ester odvetila: „Zajtra opäť urobím hostinu. Prosím ťa, príď priveď aj Amana. Potom ti oznámim svoje želanie.“

Aman odchádzal domov veselý a s dobrou náladou. Tešil sa pocte, že ho Ester pozvala spolu s kráľom. No jeho šťastie kalila myšlienka na Mardocheja, ktorý pred ním nepadal na kolená. Jeho žena mu poradila, aby dal postaviť šibenicu a aby ráno kráľa poprosil o dovolenie Mardocheja obesiť. Amanovi sa nápad veľmi zapáčil a hneď rozkázal postaviť šibenicu.

V tú noc nevedel kráľ zaspať a dal si čítať z kráľovských letopisov. Opäť si vypočul správu o sprisahaní, proti nemu a ako ho Mardochej prekazil. Hneď ráno si dal zavolať Amana a spýtal sa ho, čo má urobiť s človekom, ktorého si kráľ chce osobitne uctiť. Aman sa domnieval, že ide oňho. Preto kráľovi povedal: „Daj priniesť kráľovské rúcho a koňa, na ktorom inokedy sám jazdíš. Muž nech vysadne na koňa a najvyššie knieža nech ho prevedie cez námestie, aby každý videl, akú česť mu kráľ preukazuje.“ Kráľ odvetil: “rýchlo všetko priprav a doveď aj Žida Mardochaja! Obleč ho a preveď ho cez mesto!“ Aman urobil, ako mu prikázali, a trpko sklamaný sa vrátil domov.

Deň hodný spomienky (Ester 7-8)

Na Esterinej druhej hostine mal Aman stiesnenú náladu, ale kráľ bol dobrej mysle. Usmieval sa na Ester a potom sa jej spýtal: „Čo si želáš, kráľovná Ester? Dostaneš všetko, čo budeš chcieť, dokonca aj polovicu kráľovstva.“ „Prosím iba o môj život a život môjho národa, kráľ môj,“ pokojne odpovedala Ester. „Pre nenávisť jediného muža bol celý môj národ odsúdený na smrť. „Kto sa odvážil niečo také urobiť?“ nahnevane sa spýtal kráľ. Ester ukázala na Amana, ktorý tam sedel bledý a nemý. „To je ten muž!“ povedala. Rozhnevaný kráľ vyskočil, vybehol do záhrady a rýchlym krokom ju premeriaval od jedného konca po druhý a späť.

Aman padol kráľovnej k nohám a žobral o milosť, no kráľ sa vrátil a skríkol: „Ako sa opovažuješ osloviť kráľovnú?!“ „Aman už postavil šibenicu vyššiu ako mestský múr a chce obesiť Mardocheja,“ oznamoval kráľovi sluha. „Tak obeste Amana!“ zvolal kráľ. „A Mardochej bude namiesto neho prvým ministrom.“ Amana, polomŕtveho od strachu, vyvliekli z miestnosti. Potom Ester poprosila kráľa, aby zrušil svoj rozkaz o poprave všetkých Židov. „Rozkaz, ktorý raz vydám, už nikdy nemôžem zrušiť.“ Odvetil Asuer. „Ale môžeš k nemu pridať, čo chceš a ja to spečatím.“

Mardochej vydal dodatok k rozkazu, ktorý všetkým Židom poskytoval právo, aby sa v deň, keď ich mali zavraždiť, mohli ozbrojiť. Keď napokon nadišiel ten deň, ľudia dostali strach Židov napadnúť. Vedeli, že Mardochej a Ester k nim tiež patria a požívajú ochranu kráľa. Židia sa radovali, výskali od šťastia. Znovu nadobudli uznanie. Nikdy nezabudli, s akou odvahou Ester riskovala život za ich národ.